

ОКРЕМІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТЕХНІКИ У ГАЛУЗІ ДАКТИЛОСКОПІЇ

Станіслав Ігорович ПЕРЛІН,

*кандидат юридичних наук, директор
Харківського науково-дослідного
експертно-криміналістичного
центру МВС України*

Дактилоскопичні дослідження понад сто років залишаються одними з найбільш поширених у практиці розкриття та розслідування злочинів. Ще з кінця 19 століття дактилоскопія розвивається, систематизується її ознаки, продовжують вдосконалюватися способи виявлення, вилучення, фіксації і дослідження папілярних візерунків.

Використання дактилоскопії при розслідуванні злочинів можна умовно поділити на використання під час проведення слідчих (розшукових) дій та використання під час проведення експертних досліджень.

Щодо «польових» методів і засобів дактилоскопії передусім слід зауважити, що в сучасний період рівень технічного оснащення підрозділів Національної поліції, які приймають безпосередню участь в проведенні слідчих (розшукових) дій, направлених на пошук і виявлення слідів (огляд місця події, обшук) залишається недостатнім і потребує покращення. Зокрема це стосується необхідності широкого впровадження технічних засобів виявлення і фіксації слідів рук, що не пошкоджують ДНК (скловолоконних пензликів, дактилоскопичної плівки на колоїдній основі, порошків на сажовій основі тощо).

З метою вдосконалення дактилоскопіювання живих осіб доцільно активніше використовувати дактилоскопичні сканери (наприклад, дактилоскопичні сканери Regula 7145 M, Regula 7130 N). Це дозволить уникнути подвійної роботи, пов'язаної із обробкою паперових дактилоскопичних карт, виконаних за допомогою типографської фарби.

Технічне оснащення, яке використовується під час судово-експертних дактилоскопичних досліджень, зокрема в підрозділах Експертної служби МВС України є більш сучасним, проте також потребує постійного вдосконалення.

Так, пошук невидимих слідів рук на як безпосередньо на місці події, так і лабораторних умовах без оброблення порошками застосовуються візуалізатори, наприклад, прилад «Scene Score Advance RUVIS». Робота приладу заснована на використанні технології формування зображення за відбитим ультрафіолетовим випромінюванням. Він здатен вибірково підсилити короткохвильове 254 нм ультрафіолетове випромінювання та ігнорувати всі інші довжини хвиль світла. Ультрафіолетове світло відбивається від потожирової речовини, залишеної пальцями, підсилюється в декілька тисяч разів та перетворюється на видиме світло, що забезпечує видиме зображення необробленого відбитка пальця.

Для прискореної обробки ціаноакрілатом при виявленні невидимих слідів рук на різних непористих поверхнях (пластик, метал, скло, плівка, дерево, гума, шкіра, камінь тощо), у тому числі і на великих об'єктах (вогнепальній зброї, портфелях і т. п.), розроблена лабораторна камера СН-315. Латентні сліди рук виявляються в результаті взаємодії парів ціаноакрілата з амінокислотами, що містяться в потожирових виділеннях невидимих слідів рук при певному рівні вологості, що є хімічним процесом, відомим як полімеризація. При цьому поверхня слідів на досліджуваних об'єктах покривається білуватим нальотом, відповідним будові папілярних узорів латентних слідів рук. Тривалість повної полімеризації залежить від зовнішніх умов і складає від декількох хвилин до 24 годин. При правильному використанні даного методу створюються передумови для якісного виявлення як самих слідів, так і деталей будови папілярних візерунків, що дуже важливо при виявленні поредажеоскопічних ознак. Застосування нагрівальних елементів дозволяє прискорити процес виявлення невидимих слідів. Камера обладнана системою вентиляції повітря з підключенням до стаціонарної вентиляційної системи і оснащена вентилятором нагнітання повітря та двома герметично-запірними кранами, системою внутрішньої вентиляції камери для рівномірного розподілу парів ціаноакрілата, а також ультразвуковим зволожувачем [1, с. 107-108].

Також як приклади зарубіжних новітніх технічних засобів у галузі дактилоскопії можна назвати інноваційну високотехнологічну робочу станцію EVISCAN, розроблену в Німеччині, що дозволяє експертам виявляти, покращувати якість і зберігати в цифровому вигляді невидимі та маловидимі відбитки пальців рук без фізичного контакту та без використання хімічних речовин. У Франції було сконструйовано новий дактилоскопічний пристрій, який сканує так звані «внутрішні відбитки» пальців. цьому пристрої дослідник на виході може отримати чітке відображення дактилоскопічного візерунка, розташованого на глибині приблизно півміліметра під шкірою пальців рук, який має ті ж самі топографічні ознаки, що й папілярний візерунок на зовнішньому шарі шкіри пальців рук [2, с. 62-64]. Ці прилади значно розширюють можливості виявлення, фіксації та експертного дослідження папілярних візерунків. У зв'язку з напруженою ситуацією на сході України виникає потреба у встановленні особистості внутрішньо-переміщених осіб, злочинців (терористів), раніше засуджених осіб із підробленими документами тощо. Використання інноваційних техніко-криміналістичних засобів у галузі дактилоскопії дозволило б значно покращити роботи щодо ідентифікації осіб за відбитками пальців.

Дактилоскопія пройшла великий шлях розвитку від її виникнення, перших спроб її наукового осмислення та систематизації до використання в розслідуванні автоматизованих дактилоскопічних систем. Однак, слід зауважити, що на сьогодні в Україні арсенал дактилоскопічних засобів, які використовуються під час огляду місця події та інших слідчих (розшукових) дій, проведення судової дактилоскопічної експертизи потребує суттєвого оновлення. Для цього

слід враховувати напрацювання зарубіжних дослідників у галузі дактилоскопії та впроваджувати її в практичну діяльність.

Список використаних джерел:

1. Перлін С. І. Техніко-криміналістичне забезпечення досудового розслідування підрозділами Експертної служби МВС України. Дис. ... канд. юрид. наук. Спец. 12.00.09. Х., 2018. 237 с.
2. Лапта С. П. Перспективні напрямки розвитку дактилоскопії в зарубіжних країнах. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2017. № 3 (78). С. 59–66.